

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

04 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

judecători –Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Boico Victor

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena, de către avocatul Polivenco Victor în numele inculpatului Manoli Ion, de către avocatul Axinte Andrei în numele inculpatului Manoli Ion și de către inculpatul Manoli Ion cu reprezentantul legal Manoli Tudor, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 februarie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Manoli Ion XXX născut la XXX, originar și domiciliat în XXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 16.06.2017- 24.11.2017 (prima instanță);
2. 15.12.2017 – 07.02.2018 (instanța de apel);
3. 04.05.2018 – 04.09.2018 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoria Ungheni (sediul Nisporeni) din 24 noiembrie 2017, cauza fiind examinată în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, inculpatul Manoli Ion a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, i-a fost stabilită o pedeapsă cu aplicarea prevederilor art. 79 alin. (1) Cod penal, sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, ceea ce constituie 10000 lei.

1.1 Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, la 14 iulie 2016 în jurul orei 18:00, Manoli Ion, aflându-se pe teritoriul fostei brigăzi de tractoare din s. XXX, r. XXX, conștientizând caracterul ilegal al acțiunilor sale, cunoscând

cu certitudine că, minorul XXX a. n XXXX nu a împlinit vârsta de 14 ani, având scopul satisfacerii sexuale în forme perverse, prin constrângere psihică, profitând de imposibilitatea acestuia de a se apăra și exprima voința din cauza vârstei fragede, a întreținut cu acesta un raport sexual în formă orală.

Astfel, prima instanță a încadrat acțiunile inculpatului Manoli Ion conform prevederilor:

- art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, cu indicii calificativi „*satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, săvârșită prin constrângerea psihică asupra unei persoane despre care se știa cu certitudine că nu a atins vârsta de 14 ani*”.

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către:

2.1 Procurorul în procuratura r-l Nisporeni, Caragia Gheorghe, prin care a solicitat casarea integrală a sentinței, pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit de prima instanță, prin care inculpatul Manoli Ion să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, cu condamnarea acestuia în conformitate cu prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, ținând cont de prevederile art. 79 alin. (1) Cod penal, la închisoare pe un termen de 4 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru minori, argumentând prin faptul că:

- instanța de judecată, nu a ținut cont de faptul că pentru infracțiunea incriminată lui Manoli Ion, legiuitorul a prevăzut o pedeapsă cu închisoare de la 10 la 20 de ani sau detențiune pe viață;

- necătând la faptul că limitele minime și maxime stabilite de instanță și prevăzute de legea procesual penală au fost 6 ani și 8 luni și respectiv 10 ani, instanța a motivat sentința și a aplicat o sancțiune sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, bazându-se pe prevederile art. 79 alin. (1) Cod penal, catalogând minoratul, drept o circumstanță excepțională;

- în cadrul dezbaterilor judiciare, a invocat faptul că minoratul persoanei, este o situație excepțională, de aceea, a solicitat o pedeapsă sub limita admisibilă și anume închisoare pe un termen de 4 ani, cu executarea pedepsei într-un penitenciar pentru minori;

- potrivit prevederilor art. 61 alin. (2) Cod penal, „*pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cit și a altor persoane*”;

- la aplicarea pedepsei de 500 unități convenționale față de inculpatul Manoli Ion, care este minor, instanța de judecată nu a ținut cont de faptul că acesta

nu are un loc de muncă și nu are un patrimoniu personal care să facă posibilă executarea unor obligații, respectiv fiind în imposibilitate de a executa sentința;

- pedeapsa aplicată, este prea blândă și inadmisibilă, or, rolul acesteia în aceste circumstanțe va fi ignorant, prin faptul că condamnatul nu a suferit nici un dezavantaj, ținând cont de faptul că nu el a achitat amenda, ci părinții lui, în acest context menționând faptul că potrivit art. 50 Cod penal, „ *se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege, iar scopul răspunderii penale, fiind cel de a preveni săvârșirea unor infracțiuni similare atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane, reeducarea acestuia, precum și restabilirea echității sociale* ”.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 februarie 2018, a fost admis apelul declarat de către procuror, casată parțial sentința, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

- inculpatul Manoli Ion a fost condamnat în baza art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 70 alin. (2), art. 79 Cod penal, art. 364¹ Cod penal, fiindu-i stabilit o pedeapsă sub formă de 4 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar pentru minori.

Cu respingerea cerințelor procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare.

3.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, prima instanță în baza probelor administrate legal de către organul de urmărire penală și verificate în ședința de judecată cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă potrivit art. 101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, astfel ajungând la concluzia corectă cu privire la vinovăția lui Manoli Ion în baza art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, fapt ce nu a fost contestat de părți, apelul fiind declarat în privința pedepsei aplicate inculpatului. Judecarea cauzei având loc în procedura simplificată, în baza prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală.

Reieșind din circumstanțele stabilite pe caz, instanța de apel a considerat întemeiate argumentele acuzatorului de stat privind aplicarea eronată pe caz a prevederilor art. 79 Cod penal și aplicarea în privința inculpatului minor Manoli Ion a unei pedepse de altă categorie decât cea prevăzută pentru infracțiunea încriminată acestuia.

În cadrul examinării cauzei, instanța de apel a constatat că prima instanță a reținut ca fiind o circumstanță excepțională faptul că infracțiunea a fost săvârșită de un minor, însă aceasta nu a dat o apreciere corespunzătoare motivelor pentru care a aplicat inculpatului o pedeapsă de altă categorie decât cea prevăzută de sancțiunea articolului corespunzător, prin prisma prevederilor art. 61, 75, 77 Cod penal, or infracțiunea în baza căreia a fost condamnat Manoli Ion face parte din categoria celor excepțional de grave.

Totodată instanța de apel a remarcat faptul că, prima instanță nu a verificat în modul cuvenit toate argumentele invocate de acuzatorul de stat în cadrul dezbaterilor judiciare și nu a clarificat obiectiv toate circumstanțele cauzei supuse judecării, adoptând o sentință pripită în latura individualizării pedepsei lui Manoli Ion, or, pedeapsa este echitabilă atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni atât de condamnat, cât și de alte persoane.

Instanța de apel a reținut faptul că, la adoptarea sentinței de condamnare, prima instanță soluționând chestiunea privind categoria și termenul de pedeapsă ce urmează a fi stabilită inculpatului, a fost obligată să motiveze aplicarea acesteia ținând cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei.

Instanța de apel a conchis că prima instanță, nu și-a motivat suficient soluția în partea stabilirii pedepsei sub formă de amendă, din care considerente instanța de apel a ajuns la concluzia că în privința inculpatului Manoli Ion urma a fi aplicată pedeapsa sub formă de închisoare, cu executarea reală a acesteia, luându-se în considerație gravitatea infracțiunii săvârșite.

Totodată instanța de apel a considerat relevant la aplicarea pedepsei de a ține cont de circumstanțele cauzei și prevederile legale, ajungând la concluzia asupra aplicării pedepsei inculpatului sub limita minimă prevăzută de sancțiunea art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, având în vedere minoratul inculpatului Manoli Ion, ținând cont de prevederile art. 61 Cod penal.

Instanța de apel a considerat întemeiate și aplicabile speței prevederile art. 79 Cod penal, în latura aplicării pedepsei sub limita minimă, prevăzută de legea penală pentru infracțiunea respectivă, reținând circumstanța care este atribuită la categoria celor excepționale, și anume faptul că inculpatul la data comiterii infracțiunii avea vârsta de 14 ani.

În această ordine de idei, instanța de apel a luat în considerație circumstanțele cauzei, și anume că inculpatul a recunoscut pe deplin vinovăția sa, anterior nu a fost condamnat, a comis infracțiunea fiind minor, precum și vârsta

fragedă a acestuia, totodată infracțiunea comisă se atribuie infracțiunilor excepțional de grave, ajungând la concluzia ca fiind rațional ca acesta să execute pedeapsa cu închisoare, însă sub limita minimă prevăzută de sancțiunea art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, considerând că scopul pedepsei penale se va obține doar prin izolarea inculpatului de societate, care va avea efectul scontat contribuind la corectarea inculpatului Manoli Ion.

Instanța de apel a mai conchis că prima instanță la adoptarea sentinței nu s-a expus în dispozitiv referitor la cheltuielile judiciare solicitate de către procuror.

În așa mod, instanța de apel, a menționat faptul că prima instanță legal și întemeiat a statuat în partea descriptivă a sentinței, că cheltuielile suportate pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală, conform calculului și sumei indicate de procuror, nu urmează a fi încasate de la inculpat, deoarece sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii încriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului, instanța de apel întemeindu-și respectiva concluzie pe dispozițiile art. 227 alin. (3) Cod de procedură penală.

4. Decizia instanței de apel, a fost atacată cu recursuri ordinare de către:

4.1 Procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena care indică temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată, invocând faptul că:

- hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția;
- este neargumentată excluderea încasării din contul inculpatului Manoli Ion în beneficiul statului a cheltuielilor de judecată în sumă de 1 907 lei, or aceasta a fost suportată de către stat pentru efectuarea expertizei judiciare nr. 14a din 27 martie 2017;

- art. 142 alin. (1) Cod de procedură penală, indică expres, că expertiza se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sânt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii. Posedarea unor asemenea cunoștințe specializate de către persoana care efectuează urmărirea penală sau de către judecător nu exclude necesitatea dispunerii expertizei judiciare. Dispunerea expertizei judiciare se face, la cererea părților, de către organul de urmărire penală, procuror sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală sau de procuror;

- astfel, conform art. 228 alin. (3) Cod de procedură penală, expertul și specialistul li se recuperează, de asemenea, costul materialelor care le aparțin și care au fost utilizate pentru executarea însărcinării respective. Conform art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului;

- este neargumentată poziția instanței de apel de trecere în contul statului a cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizei sus-menționate. Conform art. 227 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal;

- prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative nr. 316 din 22 decembrie 2017, în vigoare de la 09 februarie 2018 art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală, care prevedea, că plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile (obligatorii) prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat, a fost abrogat. Or, în circumstanțele descrise, conchidem, că cheltuielile judiciare care au fost suportate de Stat în prezenta speță, urmează a fi încasate de la inculpat, care și-a recunoscut pe deplin vinovăția în comiterea infracțiunii înscrinate.

4.2 Avocatul Polivenco Victor în numele inculpatului Manoli Ion fără a indica vreun temei prevăzut de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, dar din text rezultă temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei cu menținerea sentinței, argumentând prin faptul că:

- inculpatul fiind audiat în calitate de bănuț, învinuit cât și în instanța de judecată a recunoscut vinovăția integral și a depus cerere de examinare a cauzei penale în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală pe motiv că recunoaște probele administrate la faza de urmărire penală și nu solicită anexarea de noi probe;

- partea vătămăță fiind legal citată la examinarea cauzei în instanța de fond și în instanța de apel nu a depus acțiune civilă prin care ar reclama existența prejudiciului material sau moral cauzat de inculpat;

- circumstanțele de fapt menționate denotă faptul că inculpatul a conștientizat gradul social periculos al infracțiunii comise de către acesta și a reparat prejudiciul cauzat părții vătămățate benevol fără a fi constrâns în acest sens prin act judecătoresc;

- potrivit pct. 20 din Hotărârea Planului Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 22 noiembrie 2004 la individualizarea pedepsei minorului, pe lângă criteriile enunțate în art. 75 Cod penal (gravitatea infracțiunii săvârșite, motivul acesteia, persoana celui vinovat, circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării

vinovatului, condițiile de viață ale familiei acestuia) este necesar de a ține cont și de circumstanțele enunțate în art. 475 Cod de procedură penală, stabilite de instanța de judecată. Conform art. 76 lit. b) Cod penal, la stabilirea pedepsei, săvârșirea infracțiunii de către un minor se consideră circumstanță atenuantă;

- consideră că la pronunțarea deciziei, instanța nu a ținut cont de faptul că Manoli Ion a comis infracțiunea fiind minor fără a avea careva antecedente penale;

- sancțiunea aplicată prin decizie, este una prea aspră și deținerea inculpatului în penitenciar va influența negativ asupra dezvoltării acestuia;

- consideră că corijarea inculpatului poate fi asigurată cu aplicarea unei sancțiuni neprivative de libertate.

4.3 Avocatul Axinte Andrei în numele inculpatului Manoli Ion, invocând drept temei prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10 Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei în partea stabilirii și individualizării pedepsei, cu menținerea în vigoare a sentinței ca fiind una legală și întemeiată, argumentând prin faptul că:

- principiul interesului superior al minorului trebuie să prevaleze în toate deciziile care îl privesc pe minor, prima instanță în speță a uzat corect de facultatea pe care legea penală i-a oferit-o și anume în temeiul art. 79 Cod penal, dispunând aplicarea unei pedepse mai blânde și de altă categorie în privința inculpatului;

- aplicarea pedepsei cu închisoarea, este o măsură care prin natura sa nu poate să atingă scopul educativ și de reintegrare socială a inculpatului ca minor, având în vedere particularitățile personalității acestuia, care în virtutea vârstei care se caracterizează printr-o insuficientă formare și dezvoltare psiho-fizică;

- pentru a se realiza efectul dorit a atragerii la răspundere penală a minorului, instanța de judecată cu prioritate urmează a lua în considerație că funcția de bază a oricărei sancțiuni aplicate acestuia este reeducarea și reintegrarea în societate;

- de asemenea, la luarea unei asemenea decizii și anume aplicarea unei pedepse privative de libertate față de inculpatul minor, instanța de apel ar fi trebuit să respecte principiul de proporționalitate, raportându-se nu doar la gravitatea infracțiunii ca atare, ci și la circumstanțele personale ale minorului, precum situația sa familială, poziția sa socială, situațiile anterioare de conflict cu legea penală, precum și dorința acestuia de a reveni la o stare de respectare a normelor de drept penal;

- în scopul evitării încălcării drepturilor fundamentale ale inculpatului minor, instanța de apel urma a atribui o soluție proporțională în acord cu legea,

care să pună în balanță atât circumstanțele proprii ale minorului, cât și pe cele ale cauzei penale în ansamblu;

- nu mai puțin important este a se menționa că în procesul de individualizare a pedepselor penale luate față de infractorii minori, accentul trebuie să cadă pe funcția de reeducare, de responsabilizare a minorului cu privire la conduita sa viitoare, pentru promovarea coeziunii minorului cu societatea, preeminența având funcția de reintegrare;

- la individualizarea pedepsei în cazul minorului Manoli Ion, instanța de apel, urma să țină seama de nevoile speciale și variate ale minorilor și de diversitatea măsurilor posibile, prevăzute de lege de aplicare a pedepsei copilului. O asemenea atitudine față de minorii delincvenți este prevăzută în ansamblul de reguli minime ale Organizației Națiunilor Unite pentru minori (regulile de la Beijing). Punctul 17 din ansamblul de reguli minime reglementează principiile directoare ce guvernează judecata și luarea hotărârii. Astfel instanțele la adoptarea hotărârii în privința minorilor trebuie să se inspire din următoarele principii: a) hotărârea trebuie să fie întotdeauna proporțională, nu numai cu împrejurările și gravitatea delictului, ci și cu circumstanțele și nevoile delincventului ca și cu cele ale societății; b) nu vor fi aduse restricții libertății personale a minorului - și acestea limitate la un minim necesar decât după examinarea minuțioasă a cauzei; c) privațiunea de libertate va fi impusă minorului numai dacă acesta este considerat vinovat de un delict săvârșit prin promovarea de daune împotriva altei persoane sau pentru recidivă, dacă nu există altă soluție convenabilă; d) bunăstarea minorului trebuie să constituie criteriul hotărâtor în examinarea cauzei lui;

- numai dacă se constata că scopurile pedepsei penale (art. 61 alin. (2) Cod penal) nu pot fi atinse prin aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ (art. 104 Cod penal), instanța de judecată va individualiza pedeapsa (categoria, termenul sau mărimea ei), care urmează a fi aplicată minorului utilizând criteriile prevăzute de art. 75 Cod penal;

- instanța de apel urma să întreprindă toate măsurile prevăzute de lege pentru a aplica inculpatului minor pedeapsa non-privativă de libertate sau pentru a-i stabili o pedeapsă mai blândă decât cea prevăzută de lege (art. 79 Cod penal), ori pentru a dispune suspendarea condiționată a pedepsei în conformitate cu dispozițiile art. 90 Cod penal (pct. 19 al hotărârii Plenului CSJ nr. 39 din 22.11.2004 „cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minori”);

- o cerință obligatorie ce urma a fi luată în calcul de instanța de apel este cea prevăzută de art. 75 Cod penal, care prevede că la stabilirea categoriei și

termenului pedepsei, instanța de judecată trebuie să țină cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia;

- în special, pentru minori legiuitorul a prevăzut la art. 475 Cod de procedură penală, circumstanțe suplimentare care urmează a fi stabilite în cauzele privind minorii, cum ar fi: 1) condițiile în care trăiește și este educat minorul, gradul de dezvoltare intelectuală, volitivă și psihologică a lui, particularitățile caracterului și temperamentului, interesele și necesitățile lui; 2) influența adulților sau a altor minori asupra minorului; 3) cauzele și condițiile care au contribuit la săvârșirea infracțiunii și pentru a stabili aceste circumstanțe, urmează a fi în mod obligatoriu dispusă întocmirea referatului presentențial de evaluare psiho-socială a minorului;

- la stabilirea pedepsei minorului, instanța în hotărârea sa urmează să argumenteze fiecare din aceste circumstanțe cu indicarea probelor care le confirmă sau, după caz, le infirmă, să dea apreciere referatului presentențial de evaluare psihosocială a minorului și în cazul în care nu este de acord cu concluziile și propunerile din referat, instanța urmează să motiveze respingerea acestora;

- la aplicarea pedepsei cu închisoarea față de inculpat, instanța de apel urma să motiveze de ce a aplicat o pedeapsă mai gravă din șirul celor alternative și care sunt argumentele care au dus la concluzia instanței că o pedeapsă mai blândă din cele prevăzute de lege nu va asigura atingerea scopului pedepsei;

- lipsa acestor concluzii nereflectate în decizia contestată, face ca această pedeapsă să devină inechitabilă să nu corespundă scopului individualizării pentru care a fost aplicată;

- în spiritul individualizării corecte a pedepsei față de inculpat, menționează că infracțiunea pentru care este acuzat inculpatul, se califică ca o circumstanță excepțională, întrucât aceste circumstanțe micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, gradul sau pericolul social al minorului Manoli Ion. În acest caz sunt îndeplinite condițiile aplicării art. 79 Cod penal, pentru aplicarea pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege întrucât prezența circumstanțelor excepționale ale cauzei care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, legate de scopul și motivele faptei, de rolul celui vinovat în săvârșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul și după

consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe; contribuirea activă la descoperirea acesteia.

4.4 Inculpatul Manoli Ion împreună cu reprezentantul legal Manoli Tudor, invocând drept temei prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10 Cod de procedură penală, drept motive invocând similare la pct. 4.3 de către avocatul Axinte Andrei și care solicită menținerea sentinței.

5. Judecând recursurile ordinare în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acestea urmează a fi respinse ca inadmisibile din următoarele considerente.

În speță se constată că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au declarat recursurile ordinare în termen.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, îl respinge ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

5.1. Cu referire la recursul ordinar înaintat de către procuror în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena.

La caz, se reține că recurentul contestă decizia instanței de apel, indicând temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în sensul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, criticând decizia instanței de apel anume în partea motivării soluției acesteia privind respingerea apelului declarat de procuror, prin care a fost solicitată încasarea cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizei judiciare în prezenta cauză penală din contul inculpatului.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiul și motivele invocate de recurent în susținerea acestui temei nu s-au confirmat în urma cercetării materialelor cauzei, argumentând în acest context următoarele.

Colegiul penal lărgit analizând textul deciziei recurate (f.d. 147-150) în coraport cu motivele invocate de recurent, atestă că instanța de apel s-a expus argumentat și motivat asupra aspectelor contestate și în prezentul recurs ordinar, bazându-și just soluția privind respingerea apelului și solicitării părții acuzării de

a dispune încasarea cheltuielilor pentru efectuarea expertizelor din contul inculpatului în baza prevederilor legale stipulate în art. 227 Cod de procedură penală, iar instanța de recurs ordinar, în virtutea corectitudinii acestei motivări, pentru a evita repetări inutile, o acceptă și o însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Mai mult, se relevă că prevederile alin. (3) a art. 75 din Legea nr. 68 din 14.04.2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, stipulează expres că: *„În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova”*.

În această ordine de idei, se reține că potrivit prevederilor art. 142 alin. (2) Cod de procedură penală, - *„Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sunt în drept, prin intermediul organului de urmărire penală, al procurorului sau al instanței de judecată, să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară o cerere privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor”*.

În acest context, se atestă că în prezenta cauză penală ordonatorul expertizei judiciare a fost organul de urmărire penală (f. d. 45-46, 49-52), fără a exista o asemenea cerere din partea părții apărării.

Colegiul penal lărgit invocă că potrivit prevederilor art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală (red. 05.04.2012), care erau în vigoare la data efectuării expertizei nr. 14a din 27.03.2017, *„plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat”*.

În consecință, Colegiul penal lărgit nu a constatat prezența erorilor de drept invocate de recurent ce ar fi afectat hotărârea atacată sub aspectele contestate, deoarece soluția adoptată de instanța de apel, este legală și întemeiată, iar recursul ordinar declarat este inadmisibil.

5.2. Cu referire la recursurile ordinare înaintate de către Polivenco Victor în numele inculpatului Manoli Ion, avocatul Axente Andrei în numele

inculpatului Manoli Ion, inculpatul Manoli Ion cu reprezentantul legal Manoli Tudor.

La caz se reține, că potrivit textului recursurilor ordinare declarate de recurenți, aceștia invocă temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală și anume că „ *s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale*”.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că motivele invocate de recurenți în susținerea acestui temei de recurs nu s-au confirmat în urma cercetării materialelor cauzei, dat fiind faptul că, instanța de apel, la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), art. 419 Cod de procedură penală și prin hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor relevante, invocate în apelul declarat, întemeindu-și soluția în baza probelor cercetate de prima instanță, verificate și apreciate corect de instanța de apel prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, soluția instanței nefiind afectată de o eroare gravă de fapt, iar decizia instanței de apel cuprinde motivele pe care își întemeiază soluția, motivarea soluției fiind în corespundere cu dispozitivul deciziei, din care considerent, temeiuri de a interveni în decizia instanței de apel nu se identifică de instanța de recurs ordinar.

Cu referire la motivele invocate de recurenți descrise la pct. **4.2-4.4** a prezentei decizii, prin care aceștia își manifestă dezacordul în legătură cu pedeapsa aplicată față de inculpatul Manoli Ion, și anume că aceasta este una prea aspră și neechitabilă, Colegiul penal lărgit consideră aceste motive neîntemeiate, or la judecarea apelului instanța de apel s-a expus motivat în privința pedepsei aplicate lui Manoli Ion, față de acesta fiind aplicată o pedeapsă echitabilă, cu respectarea prevederilor art. 61 alin. (2) Cod penal, art. 70 alin. (3) Cod penal, ținându-se cont de criteriile de individualizare a pedepsei penale, prevăzute de art. 75 Cod penal, art. 79 Cod penal, precum și faptul că cauza a fost examinată în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a redus corect pedepsele în conformitate cu prevederile alin. (8) a aceluiași articol.

Totodată, Colegiul penal lărgit reține că instanța de apel, corect a adoptat soluția în cauza dată în temeiul art. 415 alin. (1) pct. 2) și art. 419 Cod de procedură penală, casând parțial sentința primei instanțe, stabilindu-i inculpatului o pedeapsă echitabilă aplicată în limitele sancțiunii prevăzute de art. 172 alin. (3) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, art. 70 alin. (3) Cod penal și art. 79 Cod penal, ținând cont de circumstanțele cauzei și prevederile legii penale ce reglementează individualizarea pedepsei.

Cu referire la argumentul invocat de către avocatul Polivenco Victor în numele inculpatului Manoli Ion, precum că „*inculpatul a conștientizat gradul social periculos al infracțiunii comise de către acesta și a reparat prejudiciul cauzat părții-vătămate benevol, fără a fi constrâns în acest sens printr-un act judecătoresc*”, Colegiul penal lărgit îl apreciază ca declarativ, or, la materialele cauzei lipsesc careva probe ce ar demonstra că inculpatul Manoli Ion ar fi reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune părții-vătămate, acest argument având un caracter declarativ fiind lipsit de suport probant.

Ce ține de argumentul avocatului Polivenco Victor precum că „*sanctiunea aplicată prin decizie este una prea aspră, iar deținerea inculpatului în penitenciar va influența negativ asupra dezvoltării acestuia*”, Colegiul penal lărgit nu poate să-l rețină având în vedere faptul că la stabilirea pedepsei, de către instanța de apel s-au luat în calcul toate circumstanțele cauzei, s-a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite și impactul acesteia asupra părții-vătămate minore, astfel pedeapsa aplicată este una echitabilă, proporțională infracțiunii săvârșite, care va atinge scopul de reeducare și corectare a inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea inculpatului cât și a altor persoane.

Referitor la argumentul avocatului Axente Andrei susținut de inculpatul Manoli Ion și reprezentantul legal Manoli Tudor, precum că „*de către instanța de judecată urma a fi verificat dacă scopul pedepsei penale poate fi atins prin aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ în baza art. 104 Cod penal față de inculpat, ulterior urmând a fi aplicate prevederile art. 75 Cod penal*”, Colegiul penal îl consideră neîntemeiat, or conform art. 54 alin. (1) și alin. (2) Cod penal „*persoana în vîrstă de pînă la 18 ani care a săvîrșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală în conformitate cu prevederile procedurii penale dacă s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale. Persoanelor liberate de răspundere penală, în conformitate cu alin.(1), li se pot aplica măsurile de constrângere cu caracter educativ, prevăzute la art.104*”, în atare circumstanțe se atestă că inculpatul Manoli Ion a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 172 alin. (3) lit. a) Cod penal, care se pedepsește cu închisoare de la 10 la 20 de ani sau cu detențiune pe viață și care face parte din categoria infracțiunilor excepțional de grave, prin urmare față de acesta, în speța dată nu pot fi aplicate prevederile art. 54, art. 104 Cod penal.

Totodată, Colegiul penal lărgit apreciază drept neîntemeiat argumentul avocatului Axente Andrei, precum că „*instanța de apel urma să întreprindă toate*

măsurile prevăzute de lege pentru ai aplica inculpatului minor o pedeapsă non-privativă de libertate sau pentru a-i stabili o pedeapsă mai blândă decât cea prevăzută de lege, ori de a dispune suspendarea condiționată a pedepsei în conformitate cu prevederile art. 90 Cod penal”, or, analizând decizia instanței de apel, se atestă faptul că la stabilirea pedepsei s-au respectat întru totul prevederile art. 61 alin. (2) Cod penal, art. 70 alin. (3) Cod penal, criteriile individualizare a pedepsei penale, prevăzute de art. 75 Cod penal, art. 79 Cod penal, precum și faptul că cauza a fost examinată în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, referitor la aplicarea art. 90 Cod penal, Colegiul penal lărgit subliniază faptul că nu este posibilă dispunerea suspendării condiționate a executării pedepsei în privința persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave, or prevederile art. 90 Cod penal, stabilesc clar și cert în care condiții și circumstanțe poate fi suspendată executarea pedepsei, iar inculpatul Manoli Ion nu cade sub incidența acestor prevederi.

6. În consecință, Colegiul penal lărgit nu a constatat prezența erorilor de drept invocate de recurenți ce ar fi afectat hotărârea atacată sub aspectele contestate, deoarece soluția adoptată de către instanța de apel este legală și întemeiată, urmând a fi menținută, iar recursurile declarate sunt inadmisibile.

7. Conducându-se de art. 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Respinge ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena, de către avocatul Polivenco Victor în numele inculpatului Manoli Ion, de către avocatul Axinte Andrei în numele inculpatului Manoli Ion și de către inculpatul Manoli Ion cu reprezentantul legal Manoli Tudor, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 februarie 2018, în cauza penală privind-l pe **Manoli Ion XXX**, cu menținerea deciziei atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **04 octombrie 2018**.

Președinte

Judecători

Timofti Vladimir

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

OPINIE SEPARATĂ

în conformitate cu prevederile art. 339 alin (7), 340 alin (3) Cod de procedură penală (în cauza **Manoli Ion XXX**)

1. Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 04 septembrie 2018 a fost adoptată în cadrul judecării recursului ordinar în cauza indicată următoarea soluție: „Respinge ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena, de către avocatul Polivenco Victor în numele inculpatului Manoli Ion, de către avocatul Axinte Andrei în numele inculpatului Manoli Ion și de către inculpatul Manoli Ion cu reprezentantul legal Manoli Tudor, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 februarie 2018, în cauza penală privindu-l pe **Manoli Ion XXX**, cu menținerea deciziei atacate”.

2. Nu am susținut soluția adoptată din următoarele considerente.

2.1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni, cauza penală fiind examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală conform prevederilor art. 364/1 Cod de procedură penală, a fost recunoscut vinovat Manoli Ion XXX în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin (3) lit. a) Cod penal și i-a fost stabilită pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale (10000 lei).

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 februarie 2018 a fost admis apelul procurorului, casată sentința și stabilită inculpatului Manoli Ion XXX o pedeapsă de 4 ani închisoare în penitenciar pentru minori.

Recurs ordinar a declarat inculpatul Manoli Ion în comun cu reprezentantul său legal Manoli Tudor, care, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, considera că instanța de apel a individualizat incorect pedeapsa prin : 1) neaplicarea prevederilor art. 79 Cod penal prin neluarea în considerație a minoratului inculpatului în calitate de circumstanță excepțională; 2) neaplicând principiul proporționalității la stabilirea pedepsei prin neluarea în considerație a mai multor aspecte legate de personalitatea inculpatului și a consecințelor acțiunilor ilegale ale acestuia; 3) neluarea în considerație a scopurilor pedepsei penale, precum și a prevederilor art. 75 Cod penal; 4) **nemotivarea soluției** de stabilire a pedepsei închisorii.

În susținerea argumentelor sale recurenții au invocat încălcarea drepturilor fundamentale ale inculpatului, prin neluarea în considerație de către instanța de apel a principiilor general recunoscute în practica internațională de respectare a interesului superior al minorului la examinarea cauzelor penale în privința acestora și nemotivarea soluției sale de stabilire a pedepsei închisorii.

2.2. Consider, că argumentele recursului sunt întemeiate și recursul urma a fi admis, casată decizia instanței de apel în partea stabilirii pedepsei cu remiterea cauzei la rejudecare din motivul **nemotivării deciziei** instanței de apel în această parte.

Astfel, analizând materialele dosarului, constat, că decizia instanței de apel (f. d. 148 verso -149) doar conține referirile la art. 7,61,75,79 Cod penal, prevederile practicii judiciare constante (Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.39 din 22.11.2004), dar **nu și motivarea** aplicării acestor prevederi legale la circumstanțele concrete ale cauzei, rezumându-se la indicarea unor concluzii sumare și generale.

Decizia instanței de apel nu conține motivarea de ce inculpatului i-a fost stabilită pedeapsa închisorii anume de 4 ani, deoarece nu se face referire nici la prevederile art. 70 alin. (3) Cod penal, nici la art. 364/1 Cod de procedură penală, care stabilesc alte limite ale sancțiunii pentru infracțiunea săvârșită de inculpat, n-a indicat instanța nici care sunt aceste limite noi, astfel nefiind clar, cum instanța de apel a ajuns la concluzia, că pedeapsa aplicată inculpatului urmează a fi de 4 ani închisoare, dacă aceasta a fost stabilită cu sau fără aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, precum și care a fost reducerea pedepsei de care a beneficiat inculpatul minor.

Vreau să menționez, că o hotărâre penală a instanței de judecată **trebuie să fie clară**, astfel ca justițiabilul să înțeleagă de ce instanța a stabilit o anumită pedeapsă, o asemenea hotărâre nu este scrisă pentru instanța ierarhic superioară, ci, în primul rând, pentru justițiabil, care trebuie să înțeleagă raționamentele instanței cu privire la stabilirea pedepsei pentru ca să-și poată realiza dreptul său la apărare, să-și expună opinia cu privire la concluziile instanței și să poată formula contraargumente.

În aceste condiții consider, că **nemotivarea deciziei de către instanța de apel** în partea stabilirii și individualizării pedepsei constituie o încălcare a dreptului inculpatului la un proces echitabil, deoarece CtEDO în jurisprudența sa a statuat că judecătorii trebuie **să indice cu suficientă claritate** motivele pe care își întemeiază deciziile, căci numai astfel, de exemplu, un acuzat poate exercita căile de atac prevăzute de legislația națională (*CEDH 16 decembrie 1992, Hadjianastassiou vs Grecia*).

De asemenea consider, că instanța de recurs nu poate motiva la etapa judecării recursului decizia de aplicarea a pedepsei închisorii inculpatului Manoli Ion XXX în defavoarea inculpatului, deoarece recursul a fost declarat de inculpat și astfel instanța de recurs va admite înrăutățirea situației inculpatului în propriul recurs.

Judecător

Nadejda Toma